

Извјештај о квалитету за Статистику трговине енергентима, 2017.

Извјештај припремили: Рада Липовчић
Датум објављивања: 08.02.2019.

САДРЖАЈ

1	УВОД У СТАТИСТИЧКИ ПРОЦЕС И ПРОИЗВОД.....	5
1.1	Намјена истраживања.....	5
1.2	Правни основ и одговорност статистичких институција.....	5
1.3	Коришћене класификације.....	5
1.4	Извјештајна јединица.....	5
1.5	Статистичка јединица посматрања.....	5
1.6	Покривеност и обухват.....	5
1.7	Статистички концепти и дефиниције.....	5
2	РЕЛЕВАНТНОСТ, ПРОЦЈЕНА ПОТРЕБА И ПЕРЦЕПЦИЈА КОРИСНИКА.....	6
2.1	Корисници података статистичког истраживања.....	6
2.1.1	Кључни корисници података из статистичког истраживања.....	6
2.1.2	Процјена корисничких потреба.....	6
2.1.3	Мјерење перцепције и задовољства корисника.....	6
2.2	Комплетност података.....	6
2.2.1	Индикатор квалитета и учинка - Стопа комплетности података (R1).....	6
3	ТАЧНОСТ И ПОУЗДАНОСТ.....	7
3.1	Узорачка грешка.....	7
3.1.1	Индикатор квалитета и учинка – Узорачка грешка (A1).....	7
3.1.2	Активности за смањење узорачких грешака.....	7
3.2	Неузорачке грешке.....	7
3.2.1	Неузорачке грешке - Грешке обухвата.....	7
3.2.1.1	Индикатор квалитета и учинка - Стопа прекомјерног обухвата (A2).....	7
3.2.1.2	Индикатор квалитета и учинка – Удио заједничких јединица (A3).....	7
3.2.1.3	Грешка недовољног обухвата.....	7
3.2.1.4	Мјере за смањење грешака обухвата.....	7
3.2.2	Неузорачке грешке - Грешке мјерења.....	7
3.2.2.1	Разлози за настанак грешака мјерења.....	7
3.2.2.2	Мјере за смањење броја грешака мјерења.....	8
3.2.3	Неузорачке грешке - Грешке неодговора.....	8
3.2.3.1	Индикатор квалитета и учинка - Стопа неодговора јединица (A4).....	8
3.2.3.2	Индикатор квалитета и учинка - Стопа неодговора варијабле (A5).....	8
3.2.3.3	Поступци у случају неодговора.....	8
3.2.3.4	Поступци за смањење стопе неодговора.....	8
3.2.4	Ревизије.....	8
3.2.4.1	Индикатор квалитета и учинка - Просјечна величина ревизије података (A6).....	8
3.2.5	Импутација.....	8
3.2.5.1	Индикатор квалитета и учинка - Стопа импутираних података (A7).....	9
4	ПРАВОВРЕМЕНОСТ И ТАЧНОСТ ОБЈАВЉИВАЊА.....	9
4.1	Правовременост објављивања.....	9
4.1.1	Индикатор квалитета и учинка - Правовременост првих резултата (TP1).....	9
4.1.2	Индикатор квалитета и учинка - Правовременост коначних резултата (TP2).....	9
4.2	Тачност објављивања.....	9
4.2.1	Индикатор квалитета и учинка – Тачност објављивања (TP3).....	9
4.3	Разлози за већа кашњења и мјере за побољшање правовремености и тачности.....	10
5	УСКЛАЂЕНОСТ И УПОРЕДИВОСТ.....	10
5.1	Усклађеност.....	10
5.1.1	Индикатор квалитета и учинка - Усклађеност између различитих извора података (SN1).....	10
5.1.2	Разлози за већа одступања.....	10
5.2	Упоредивост.....	10
5.2.1	Индикатор квалитета и учинка – Неподударност упоредивих статистика (CC1).....	10
5.2.2	Индикатор квалитета и учинка - Дужина упоредивих временских серија (CC2).....	10
5.2.3	Прекиди у временским серијама.....	10

5.3	Географска упоредивост.....	10
5.3.1	<i>Упоредивост с осталим чланицама Европског статистичког система</i>	10
6	ДОСТУПНОСТ И РАЗУМЉИВОСТ, ФОРМАТ ДИСЕМИНАЦИЈЕ.....	11
6.1	Саопштења у којима се објављују подаци	11
6.2	Публикације у којима се објављују подаци	11
6.3	Онлајн база података	11
6.4	Пристап микроподацима	11
6.5	Доступност методолошке документације	11
6.6	Мјере за побољшање разумљивости дисеминираних резултата	11
6.7	Индикатор квалитета и учинка – Коришћење (консултовање) сетова података (АС1)	11
6.8	Индикатор квалитета и учинка – Коришћење (консултовање) метаподатака (АС2).....	11
6.9	Индикатор квалитета и учинка - Стопа комплетности метаподатака (АС3)	12
7	ТРОШКОВИ ИСТРАЖИВАЊА И ОПТЕРЕЋЕНОСТ ДАВАЛАЦА ПОДАТАКА	12
7.1	Трошкови провођења статистичког истраживања	12
7.2	Оптерећеност давалаца података	12
7.3	Мјере за смањивање трошкова и оптерећености.....	12
8	ПОВЈЕРЉИВОСТ	12
8.1	Повјерљивост - политика	12
8.2	Повјерљивост – поступање са подацима	12
9	СТАТИСТИЧКА ОБРАДА	13
9.1	Извор података	13
9.2	Учесталост прикупљања података	13
9.3	Прикупљање података	13
9.4	Валидација података	13
9.5	Компилација података	13
9.6	Прилагођавања.....	13
9.6.1	<i>Сезонско прилагођавање</i>	13

1 УВОД У СТАТИСТИЧКИ ПРОЦЕС И ПРОИЗВОД

1.1 Намјена истраживања

Статистичким истраживањем о трговини енергентима прикупљају се подаци о набавци, увозу, извозу и залихама одређених врста енергената, те продаји енергената потрошачима по врсти потрошача.

Републички завод за статистику, уз употребу обрасца „Годишњи извјештај о трговини енергентима – ЕН-ТЕ-Г, ово истраживање проводи од 2010. године за 2009. као годину посматрања. Активност се проводи сваке године.

1.2 Правни основ и одговорност статистичких институција

Статистичко истраживање о трговини енергентима проводи се на основу [Закона о статистици](#) Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 85/03), Статистичког програма Републике Српске за период 2018-2021. године и важећег годишњег Плана рада Републичког завода за статистику.

1.3 Коришћене класификације

Статистички подаци о трговини енергентима прикупљају се, обрађују и публикују према Класификацији дјелатности КД БиХ 2010, која садржајно и структурно у потпуности одговара ЕУ Статистичкој класификацији дјелатности NACE Rev 2.

1.4 Извјештајна јединица

Извјештајне јединице за истраживање ЕН-ТЕ-Г су пословни субјекти чија је главна (претежна) дјелатност, по Класификацији дјелатности КД БиХ 2010, трговина на велико чврстим, течним и гасовитим горивима и субјекти чија главна дјелатност није трговина на велико, али остварују значајан промет од трговине на велико чврстим, течним и гасовитим горивима.

1.5 Статистичка јединица посматрања

Јединице посматрања су пословни субјекти чија је главна (претежна) дјелатност по КД БиХ 2010 трговина на велико чврстим, течним и гасовитим горивима и субјекти чија главна дјелатност није трговина на велико, али остварују значајан промет од трговине на велико чврстим, течним и гасовитим горивима.

1.6 Покривеност и обухват

Статистичко истраживање о трговини енергентима заснива се на обухвату пословних субјеката који имају трговину на велико чврстим, течним и гасовитим горивима као главну или као споредну дјелатност.

Истраживањем за 2017. годину био је обухваћен 61 пословни субјекат.

1.7 Статистички концепти и дефиниције

Неке од важнијих дефиниција су:

- *Мрки угаљ и лигнит* је неагломерисани угаљ чија је бруто калорична вриједност мања од 20000 kJ/kg.
- *Брикет мрког угља и лигнита* је гориво добијено од мрког угља или лигнита без додатка средстава за везивање.

- *Течни нафтни гас (ТНГ)* је нископарафински угљоводоник добијен из процеса у рафинеријама, постројењима за стабилизацију сирове нафте и природног гаса и углавном се састоји из пропана (C₃H₈) и бутана (C₄H₁₀) или њихове комбинације.
- *Моторни бензин* је мјешавина лаганих угљоводоника дестилваних на температури између 35°C и 215°C. Користи се као гориво за моторе са унутрашњим сагоријевањем који се пале преко варница.
- *Дизелско гориво* је средњи дестилат који се употребљава за погон дизел мотора код аутомобила, камиона, бродова и друго.
- *Уље за ложење (екстра лако)* је средњи дестилат који се употребљава у индустрији и за комерцијалне потребе.
- *Уље за ложење (мазут)* је тешко уље добијено прерадом сирове нафте. Употребљава се као гориво у енергетским постројењима, индустрији и друго. Садржај сумпора може да буде виши или мањи од 1%.

2 РЕЛЕВАНТНОСТ, ПРОЦЈЕНА ПОТРЕБА И ПЕРЦЕПЦИЈА КОРИСНИКА

2.1 Корисници података статистичког истраживања

2.1.1 Кључни корисници података из статистичког истраживања

Подаци о трговини енергентима за ниво Републике Српске достављају се Агенцији за статистику Босне и Херцеговине, која је надлежна за агрегирање достављених података за ниво БиХ и извјештавање Статистичке канцеларије Европске уније, Еуростат-а и других међународних институција.

Осим за потребе међународног извјештавања, подаци се користе и за потребе Владе Републике Српске и њених институција за израду развојних програма и пројеката, за потребе индивидуалних истраживача, студената итд.

2.1.2 Процјена корисничких потреба

Истраживањем о трговини енергентима обезбјеђују се годишњи подаци о набавци, увозу, извозу и залихама енергената, те продаји енергената потрошачима по врсти потрошача, а који су неопходни за израду биланса различитих врста енергената. Објављени подаци углавном задовољавају потребе корисника који их користе за израду енергетских планских биланса, развојних програма и пројеката, за израчунавање емисије гасова са ефектом стаклене баште, израду студија и анализа и слично.

2.1.3 Мјерење перцепције и задовољства корисника

Републички завод за статистику је 2017. године провео [Анкету о задовољству корисника](#) и резултати су доступни на званичној интернет страници Завода. Не обавља се посебно мјерење задовољства корисника истраживањем о утрошку енергије и горива у индустрији.

2.2 Комплетност података

2.2.1 Индикатор квалитета и учинка - Стопа комплетности података (R1)

Стопа расположивих статистика је однос између расположивих статистика и статистика захтјеваних (прописаних) уредбама и регулативама (овдје се прије свега мисли на уредбе и регулативе Европске Комисије и осталих релевантних међународних организација). Статистика енергетике заснована је на методологији дефинисаној Регулотивом Европске Комисије број 1099/2008 и Приручником за енергетску статистику (Energy Statistics Manual). У складу са наведеним документима обезбјеђују се све захтјеване статистике, тј. стопа расположивих статистика је 100%.

3 ТАЧНОСТ И ПОУЗДАНОСТ

3.1 Узорачка грешка

3.1.1 Индикатор квалитета и учинка – Узорачка грешка (A1)

Истраживање се не проводи на основу случајног узорка тако да рачунање грешака узорковања по методологији израчунавања узорачких грешака није примјењиво.

3.1.2 Активности за смањење узорачких грешака

Није примјењиво.

3.2 Неузорачке грешке

3.2.1 Неузорачке грешке - Грешке обухвата

3.2.1.1 Индикатор квалитета и учинка - Стопа прекомјерног обухвата (A2)

Укупан број јединица посматрања, 2017.	Број јединица посматрања које нису, 2017.	Стопа прекомјерног обухвата, 2017.
61	8	13,1%

3.2.1.2 Индикатор квалитета и учинка – Удио заједничких јединица (A3)

У истраживању о трговини енергентима не користе се јединице из два или више извора. Оквир за избор јединица за ово истраживање је Статистички пословни регистар (СПР). Сви подаци се прикупљају директно, путем статистичког обрасца.

3.2.1.3 Грешка недовољног обухвата

Не располаже се информацијама које упућују да постоје грешке недовољног обухвата.

3.2.1.4 Мјере за смањење грешака обухвата

У циљу смањења грешака обухвата, одговори извјештајних јединица у посматраној години се евидентирају и користе приликом ажурирања адресара за нареду годину посматрања. Редовним ажурирањем СПР-а на основу информација из различитих статистичких истраживања, омогућено је да се из адресара искључе предузећа која су представљала прекомјеран обухват и додају предузећа која су била дио недовољног обухвата.

3.2.2 Неузорачке грешке - Грешке мјерења

3.2.2.1 Разлози за настанак грешака мјерења

Најчешћи разлози за настанак грешака мјерења су:

- недостатак евиденције код извјештајних јединица
- лице које попуњава образац није довољно стручно оспособљено или заинтересовано
- неразумијевање методологије од стране извјештајне јединице

- случајне грешке приликом уписивања података у образац
- образац не попуњава увијек исто лице.

3.2.2.2 Мјере за смањење броја грешака мјерења

У случају појаве грешке мјерења, у зависности од врсте грешке, она се коригује од стране методолога на основу осталих података у извјештају, података из претходног периода посматрања или путем контакта са извјештајном јединицом.

Од великог значаја јесте контактирање извјештајних јединица од стране методолога у циљу тумачења методолошких објашњења директно и указивања на најчешће грешке настале приликом попуњавања обрасца.

3.2.3 Неузорачке грешке - Грешке неодговора

3.2.3.1 Индикатор квалитета и учинка - Стопа неодговора јединица (А4)

Укупан број јединица посматрања, 2017.	Број јединица посматрања за које није добијен одговор, 2017.	Стопа неодговора, 2017.
61	7	11,5%

3.2.3.2 Индикатор квалитета и учинка - Стопа неодговора варијабле (А5)

Не располаже се информацијама које омогућавају израчунавање стопе неодговора варијабле.

3.2.3.3 Поступци у случају неодговора

У случају да недостају поједини подаци или се ради о неконзистентним подацима, успоставља се контакт са извјештајном јединицом са циљем да се извјештај попуни на начин како то методологија захтјева.

3.2.3.4 Поступци за смањење стопе неодговора

Да би се смањила стопа неодговора најчешће се користе сљедећи поступци:

- вишеструко контактирање извјештајне јединице (у случају спријечености)
- флексибилност рокова достављања извјештаја (могућност помјерања рокова достављања података)
- комбиновање више различитих начина прикупљања података (телефон, електронска пошта, факс)
- ревидирање обрасца и упутства за попуњавање обрасца у циљу поједностављења и лакшег попуњавања.

3.2.4 Ревизије

3.2.4.1 Индикатор квалитета и учинка - Просјечна величина ревизије података (А6)

Није планирана и није спроведена ревизија.

3.2.5 Импутација

3.2.5.1 Индикатор квалитета и учинка - Стопа импутираних података (A7)

Не врши се импутација података.

4 ПРАВОВРЕМЕНОСТ И ТАЧНОСТ ОБЈАВЉИВАЊА

4.1 Правовременост објављивања

4.1.1 Индикатор квалитета и учинка - Правовременост првих резултата (TP1)

Годишњи подаци о трговини енергентима објављују се само као коначни резултати истраживања, те се индикатор TP1 не рачуна.

4.1.2 Индикатор квалитета и учинка - Правовременост коначних резултата (TP2)

Табела 3. Правовременост објављивања коначних резултата, 2017. година

Период посматрања	Датум објављивања коначних резултата	Временски размак (број мјесеци)
2017	22.10.2018. „Биланс угља“	T+9
2017	30.11.2018. „Биланс нафте и деривата нафте“	T+11

4.2 Тачност објављивања

4.2.1 Индикатор квалитета и учинка – Тачност објављивања (TP3)

Индикатор се израчунава и приказује на два начина – са аспекта примјене за произвођаче и за кориснике статистика.

Индикатор за произвођаче статистика

Табела 4. Тачност објављивања података о утрошку енергије и горива у индустрији

	Период посматрања	Најављени датум објављивања (према Календару публикација)	Стварни датум објављивања	Временски размак (број мјесеци)
„Биланс угља“	2017	20.10.2018.	20.10.2018.	T+0
„Биланс нафте и деривата нафте“	2017	30.11.2018.	30.11.2018.	T+0

Индикатор за кориснике статистика:

Стопа тачности објављивања података о трговини енергентима износи 100%.

4.3 Разлози за већа кашњења и мјере за побољшање правовремености и тачности

Резултати су објављени правовремено. Није било кашњења, односно, подаци су објављени у предвиђеном року. Стварни датум објављивања података о утрошку енергије и горива у индустрији није одступао од планираног датума објављивања у Календару публикација.

5 УСКЛАЂЕНОСТ И УПОРЕДИВОСТ

5.1 Усклађеност

5.1.1 Индикатор квалитета и учинка - Усклађеност између различитих извора података (СН1)

Годишњи извјештај о трговини енергентима је једини извор података и нема референтног истраживања са којим би се вршило усклађивање.

5.1.2 Разлози за већа одступања

Није примјењиво.

5.2 Упоредивост

5.2.1 Индикатор квалитета и учинка – Неподударност упоредивих статистика (СС1)

Рачунање индикатора СС1 није примјењиво код статистике о трговини енергентима.

5.2.2 Индикатор квалитета и учинка - Дужина упоредивих временских серија (СС2)

Годишњи подаци о трговини енергентима доступни су од 2009. године. Подаци за период 2009-2011. година прикупљени су према Класификацији дјелатности БиХ, која је била усклађена са ЕУ статистичком класификацијом дјелатности NACE Rev.1. Од посматране 2012. године подаци се прикупљају и публикују према КД БиХ 2010, која структурно и садржајно одговара Европској класификацији дјелатности NACE Rev.2.

5.2.3 Прекиди у временским серијама

Примјена нове Класификације дјелатности КД БиХ 2010 од посматране 2012. године у мањој мјери је утицала на упоредивост података по подручјима и областима дјелатности.

5.3 Географска упоредивост

5.3.1 Упоредивост с осталим чланицама Европског статистичког система

Расположиви подаци о трговини енергентима су у потпуности упоредиви са подацима чланица Европског статистичког система. Ова статистичка активност се реализује у складу са стандардима и прописима Европске уније.

6 ДОСТУПНОСТ И РАЗУМЉИВОСТ, ФОРМАТ ДИСЕМИНАЦИЈЕ

6.1 Саопштења у којима се објављују подаци

Подаци о трговини енергентима публикују се у годишњим саопштењима [Биланс угља](#) и [Биланс нафте и деривата нафте](#) која се могу наћи на интернет страници Завода за статистику, www.rzs.rs.ba. У годишњим билансима су објављени подаци о финалној потрошњи енергената по врсти потрошача.

6.2 Публикације у којима се објављују подаци

Подаци о трговини енергентима објављују се у сљедећим публикацијама:

- [Билтен – Енергетски биланси](#)
Објављени сетови података: финална потрошња енергената по врсти потрошача. Подаци се приказују у природним (физичким) јединицама мјере (t) и у тераџулима (TJ).
- [Ово је Република Српска](#)
Објављени сетови података: укупна финална потрошња енергената.

6.3 Онлајн база података

Онлајн база података о трговини енергентима није доступна корисницима.

6.4 Приступ микроподацима

Микроподаци нису доступни.

6.5 Доступност методолошке документације

Методолошка документација доступна је на званичној интернет страници Завода за статистику у дијелу који је означен као [Методолошки документи](#) и [Појмови и дефиниције по областима](#).

Поред тога, у краћем облику, метаподаци су доступни и у оквиру штампаних и електронских публикација: Билтен „Енергетски биланси“ и Годишња саопштења енергетике.

6.6 Мјере за побољшање разумљивости дисеминираних резултата

Подаци су јасно приказани.

6.7 Индикатор квалитета и учинка – Коришћење (консултовање) сетова података (AC1)

Није ријешена процедура за евиденцију броја прегледа сетова података о трговини енергентима.

6.8 Индикатор квалитета и учинка – Коришћење (консултовање) метаподатака (AC2)

Није ријешена процедура за евиденцију броја прегледа сетова метаподатака о трговини енергентима.

6.9 Индикатор квалитета и учинка - Стопа комплетности метаподатака (АС3)

Стопа комплетности метаподатака за Годишње истраживање о трговини енергентима у 2017. години износи 90.0%.

7 ТРОШКОВИ ИСТРАЖИВАЊА И ОПТЕРЕЋЕНОСТ ДАВАЛАЦА ПОДАТАКА

7.1 Трошкови провођења статистичког истраживања

Нису расположиви подаци о трошковима Завода за статистику за реализацију статистичког истраживања о трговини енергентима.

7.2 Оптерећеност давалаца података

Нису расположиви подаци о оптерећењу и трошковима извјештајних јединица.

7.3 Мјере за смањивање трошкова и оптерећености

Мјере које треба предузети у циљу смањења трошкова и оптерећености извјештајних јединица су:

- Коришћење административних извора података;
- Промовисање коришћења упитника у електронској форми.

8 ПОВЈЕРЉИВОСТ

8.1 Повјерљивост - политика

Подаци који се прикупљају за потребе истраживања о трговини енергентима подлијежу законским оквирима повјерљивости и искључиво се користе у статистичке сврхе.

Повјерљивост података и заштита личних података загарантована је члановима 25. и 27. Закона о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 85/03) и Правилником о заштити повјерљивих података Републичког завода за статистику. Повјерљивост статистичких података осигурава се и Законом о заштити личних података („Службени гласник БиХ“ бр.49/06).

8.2 Повјерљивост – поступање са подацима

Повјерљивост података и заштита личних података загарантована је члановима 25. до 29. Закона о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 85/03). Завод информисе све извјештајне јединице о томе да ће се прикупљени подаци користити само у статистичке сврхе.

Подаци који су прикупљени, обрађени и похрањени сматрају се повјерљивим ако је путем тих података могуће, непосредно или посредно, идентификовати извјештајне јединице, чиме се откривају појединачни подаци.

Статистички подаци се не смију достављати корисницима уколико садрже или откривају повјерљиве податке. Повјерљивим подацима се сматрају подаци за извјештајну јединицу или групу која се састоји од најмање три извјештајне јединице, гдје удио једне јединице у групи прелази 85%.

Приликом прикупљања, обраде и доставе података, Завод и овлаштени органи и организације предузимају све мјере организационе, регулаторне, административне и техничке природе које су потребне да се заштите повјерљивост података и онемогући недозвољени приступ, објављивање и кориштење података.

Лица која приликом обављања својих послова могу имати приступ повјерљивим подацима, морају се придржавати одредби овог Закона и након што престану обављати своје функције.

9 СТАТИСТИЧКА ОБРАДА

9.1 Извор података

Извор података о трговини енергентима су пословни субјекти чија је главна (претежна) или споредна дјелатност, по Класификацији дјелатности КД БиХ 2010, трговина на велико чврстим, течним и гасовитим горивима.

9.2 Учесталост прикупљања података

Подаци о трговини енергентима прикупљају се у годишњој периодици.

9.3 Прикупљање података

Годишњи подаци о трговини енергентима прикупљају се путем папирног обрасца ЕН-ТЕ-Г од пословних субјекта који се налазе на територији Републике Српске, а чија је главна (претежна) дјелатност, по Класификацији дјелатности КД БиХ 2010, трговина на велико чврстим, течним и гасовитим горивима. Извјештаје достављају и пословни субјекти чија главна дјелатност није трговина на велико, али остварују значајан промет од трговине на велико чврстим, течним и гасовитим горивима. Извјештајне јединице достављају попуњене извјештаје у централу Завода до 31. маја текуће године за претходну годину. Извјештајне јединице, иначе, имају могућност да образац за попуњавање преузму и са [званичне интернет странице Завода за статистику](#).

9.4 Валидација података

Евидентирање примљених извјештаја, унос и обрада података о трговини енергентима организована је у централу Републичког завода за статистику, у Одјељењу производних статистика.

Приликом обраде и уноса, подаци о трговини енергентима на нивоу јединице посматрања пореде се са вриједностима из претходне године. Свако неочекивано велико одступање, као и појава недостајућих података, контролише се и верификује телефонским контактом са извјештајном јединицом.

9.5 Компилација података

У случају да недостаје комплетан извјештај или само поједини подаци, успоставља се контакт са извјештајном јединицом и уз њену помоћ се попуњава комплетан извјештај или недостајући подаци.

9.6 Прилагођавања

9.6.1 Сезонско прилагођавање

Подаци о трговини енергентима нису предмет сезонског прилагођавања.